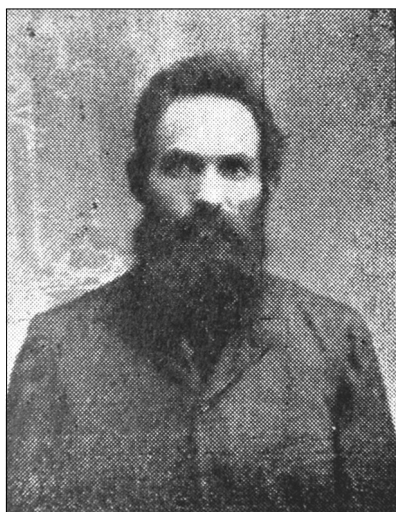

50 års minder fra Støvring Højskole og planteskole

Ludvig Mosbæk

Skrevet af Viggo Madsen, Hasseris, november 1935.

Jeg var kommen til Støvring i 1884 til Ludvig Mosbæks store planteskole og frøhandel, der vel nok dengang var på sit højeste, og vi kan vel nok sige, at Ludvig Mosbæk i mange henseender var sjælen i det vågne liv, der rørte sig i Støvring, både åndeligt og politisk. Det var i provisorietiden, i skattenægternes tid, de politiske bølger gik højt, og mange af datidens politikere besøgte Støvring, blandt andet Henning Jensen, fredsmanden Frederik Bøjer, Bertelsen, Skalborg, Jensen-Sønderup, Sørensen, Povlstrup, Jens Busk og mange flere. Den gamle folkesanger Morten Eskesen var også en hyppig gæst, tillige også den gamle folkemindesamler Evald Tang Christensen.

Det var da heller ikke så underligt, da Kristian Østergård var kommen hjem fra Amerika, at hans vej også gik til Støvring planteskole til Ludvig Mosbæk, og at det blev de to gode mænd, der enedes om at begynde højskole i Støvring.

I Mosbæks store bygning, hvor frølageret var, var der i vestre ende kontor og butik, ovenpå elevværelser og en temmelig stor skolestue. Vi havde til stadighed en havebrugskandidat, vi fik også en del teoretisk undervisning, tillige drev vi stærkt gymnastik. Skytteforening og sangforening havde vi også. Egnens unge samledes i Støvring planteskole til foredrag, gymnastik og sang. Vi sang, den gang som nu, de gode gamle sange. Betingelserne skulle egentlig være gode nok for Oprettelsen af en højskole, særlig da Sønderholm højskole det år holdt op. Der var et godt hjem hos Ludvig og Stine, vi var alle lige, det var et af de gode, gamle demokratiske hjem, der vel nok var på den yderste venstre fløj.

Mit første møde med Kristian Østergård var noget ejendommeligt. En brændende varm sommerdag var jeg sendt op i heden, vestpå, hvor vi havde en planteskole, hovedsagelig med nåletræer. Jeg skulle hente frøplanter og kom af sted med trillebøren. Under arbejdet med at tage planter op svedte jeg jo og tørrede mig af og til i ansigtet, men tænkte ikke over, at jeg med den sorte hedemuld på fingrene lavede mig selv til en neger. Da jeg kom hjem og gik ind i stuen, stod der en fremmed mand med et mildt ansigt. Han havde blondt fuldskæg. Det var Kristian Østergård. Han tænkte nok, nu var han lige rejst fra negerne, skulle han nu træffe dem her igen.

Skolen begyndte så den 3. november 1885 med otte elever. Efter jul kom to til, den ene fra Sønderholm højskole, der holdt op. Der var kun to elever, den anden rejste hjem. Vi, der var der før, fik så en del undervisning sammen med de nye elever på højskolen. Østergård boede i et gult hus henne ved kroen, vest for vejen. Der gik vi hen om aftenen til sprogundervisning. Nogle læste engelsk, Marie Mosbæk og jeg læste tysk. Det blev en streng vinter det år. Sneen lå op til telegrafrådene i udgravningen syd for Støvring. Vi døjede med at holde harerne fra de unge frugttræer. Skønt vi fodrede dem udenfor med kål og gulerødder, ville de dog hellere have barken af de unge træer. I cirka seks til otte uger måtte vi skiftes til at gå hver nat for at holde harerne borte.

Vi havde nogle af de gamle forladegeværer fra krigens tid, som vi brugte til at eksercere med. De kunne tåle et godt skud krudt. Det drønedes over hele Støvring by i den stille vinternat, når

Folk på Mosbæks planteskole 1901

vi ville skræmme harene bort. Nå, vi kneb en gang imellem ind i den varme stue. Der var altid en af eleverne, der ville holde os ved selskab, så spillede vi seksogtres, og så ud at jage harene bort.

Der blev holdt mange møder. Kom der politikere eller andre, der kunne fortælle noget, kunne vi snart samle folk. Jeg husker en aften, at Ludvig og en anden mand gik foran mig

ad vejen til stationen, så vender Ludvig sig om og siger: ”Det er Jens Busk”, og vi måtte jo ud at få folk samlet sammen. De første ord, jeg har hørt af Jens Busk, var dem, han den aften begyndte sin tale med. ”Her er vel ingen provisorister”, sagde han. Der var nu alligevel én, men han sad inde på sit værelse. Det var vor havebrugskandidat, Tvermoes hed han, for resten en flink ung mand, søn af en general.

Nå, vi spillede da selvfølgelig også diletantkomedie ”Intrigerne” og ”Kusine Lotte”. Disse to fornøjelige småstykker kom vi vist helt godt fra. Vi lavede hele det store frølager om til teater. Der var en af eleverne, Anders Grishauge, som var en udmærket sceneinstruktør. Lærer Flyger, den gang andenlærer hjemme i Hasseris, lærte os melodierne til sangene. Der blev togstandsning i flere dage, lige til den eftermiddag vi skulle spille om aftenen. Da kom der et tog, og med det vor kapelmester og mine søstre.

Den gang var der ingen cykler, langt mindre biler. Vi måtte stole på vore gode ben, og dem brugte vi til gavn. Jeg husker, forsamlingshuset i Trængstrup blev indviet det år, og vi skulle derop alle mand, kun én måtte blive hjemme, kreaturerne skulle jo passes, og det blev min gamle ven Jens Thorsen, nu boende i Vejen. De ældre kørte, og vi unge tog vejen til fods. Det hjalp, når vi en gang imellem fik fat bag i en vogn, det lettede. Da vi kom hjem, stod gamle Morten Eskesen i stuen. Det var også samme dag, der blev skudt på Estrup. Det syntes de alligevel var for meget af det gode.

Ja, vi kunne gå den gang, det var ingen ting for at gå hjem til Hasseris. Over til Skørping Holme gik vi, og langt hen forbi Buderupholm. Der var så kønt, når foråret brød frem. En gang skulle vi holde grundlovsfest i Skørping Holme, Ludvig og Stine og os alle sammen. Vi skulle over åen, det var vistnok en primitiv båd, så vidt jeg husker et stort vandtrug. Jeg var ene ombord til sidst, da båden fik et vistnok tilfældigt stød, så jeg gik til bunds i åen. Der var ikke meget snerperi den gang. Jeg kom af bukserne, og Stine og en af pigerne var jo vant til at vride tøj. De ordnede hurtigt den sag, så jeg fik bukserne på igen, det satte humøret godt op på os alle. Vi spiste alle ved ét bord. Lige meget hvem der kom, der blev ingen forandring gjort. Vi havde lavet en forening ved den ene ende af bordet. Ludvig kaldte den ”Den fine Ende”. Det var vel nok, fordi vi havde kandidat Tvermoes hos os. Foreningens formål var at samle penge i kassen. De kom ind ved bøder for forskellige forseelser under spisningen, når vi ville rage i mellemadderne efter de tyndeste eller for hver kvadrattomme mælk eller andet, vi spildte på bordet. Vi kan vel også godt sige, at den havde nogen opdragende betydning, men det var vist ikke hovedsagen.

En lille munter episode foregik en gang nede i Støvring Kær. Vi var alle eleverne ude på landmåling. Pludselig bryder Thorup Hans ud i voldsom latter, han havde fået øje på en afbrækket

støvlhæl, der lå der. Vi fik alle travlt med at undersøge vore støvler, også min gode gamle ven Hans, og dyb alvor prægede hans åsyn, da han opdagede, det var ham selv, der manglede hælen.

Støvring nu og for 50 år siden er vidt forskellig, den gang var det bondebyen, landsbyen, nu er det mere stationsbyen, der præger den; men indenfor højskolens mure lever den samme ånd, tales, og synges de gode, gamle sange i dag som for 50 år siden, da vi begyndte i planteskolens skolestue, fortsatte i den lille højskolebygning nord for haven og nu i den smukke, rummelige og hyggelige skole på bakken. Ja, gid den kommende tid må forme sig sådan, at ungdommen må få lyst og trang til igen at fylde vore mange gode høj- og landboskoler.